

โครงการเพาะขยายพันธุ์ชะมดขีดในสภาพการเพาะเลี้ยง

วัตถุประสงค์

ศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่สำคัญในการขยายพันธุ์ของชะมดขีดในสภาพการเพาะเลี้ยง

โรงเพาะเลี้ยง

โรงเลี้ยงเพื่อเก็บไข่

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชเสาวนีย์ ให้มีการส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่า และช่วยเหลือเกษตรกร โดยการส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยเพาะเลี้ยง

ชะมดขีดในโครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริบ้านดงเย็น อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อลดการจับชะมดขีดจากป่า และสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร

ไขชะมด นำมาสกัดเป็นน้ำหอม

ผลิตยาหอม

ชะมดขีด (Viverricula indica) จัดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่เพาะพันธุ์ได้ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พุทธศักราช 2535 โดยสามารถเพาะเลี้ยงได้โดยนิตินิตบุคคลทั่วไป และฟาร์มเอกชน ไข่ที่ได้จากชะมดขีดเป็นอีกผลิตภัณฑ์หนึ่งที่มีความสนใจเป็นอย่างมาก เพื่อธุรกิจด้านสปา เครื่องหอม และยาหอม ทำให้จำนวนชะมดขีดไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดและมักประสบปัญหาในการเพาะขยายพันธุ์ จึงจำเป็นต้องไปหาชะมดขีดจากป่าธรรมชาติมาเลี้ยงใหม่อยู่เรื่อย ๆ เป็นผลให้จำนวนประชากรของชะมดขีดในป่าธรรมชาติลดลงอย่างรวดเร็วจนเข้าสู่ภาวะวิกฤติ

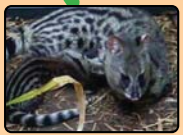
ดังนั้นในการศึกษาวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการเพิ่มจำนวนประชากรชะมดขีดเพื่อลดผลกระทบต่อจำนวนประชากรในธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยอนุรักษ์สายพันธุ์ชะมดขีดรวมไปถึงให้มีการตระหนัก และเห็นความสำคัญของสัตว์ป่ามากขึ้นอีกทั้งยังเป็นความรู้พื้นฐานที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเลี้ยงและขยายพันธุ์ชะมดขีดนอกถิ่นอาศัยเพื่อปล่อยคืนสู่ธรรมชาติต่อไป

ผลการศึกษา

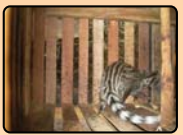
ชะมดขีดมีรอบการเป็นสัด 20-30 วัน ตั้งท้อง นาน 70-85 วัน พฤติกรรมในช่วงที่ตัวเมียตั้งท้องมีความแตกต่างกับช่วงปกติอย่างมีนัยสำคัญ ($P < 0.05$) จากการวิจัยใช้พ่อแม่พันธุ์จำนวน 7 คู่และพบว่า มีชะมดขีดจำนวน 3 ตัวสามารถตั้งท้อง และให้ลูกรวมทั้งหมด 19 ตัว มีอัตราการรอดมากกว่าร้อยละ 50 โดยมีสาเหตุการตายตามปกติของลูกสัตว์ เช่น ร่างกายไม่สมบูรณ์ ป่วย และในปัจจุบันลูกชะมดจำนวน 5 ตัว มีอายุ 8-9 เดือน สามารถขีดไข่ได้ และลูกชะมดขีดอีก 8 ตัว มีสุขภาพแข็งแรง

แม่ชะมดขีดตั้งท้อง 4 เดือน

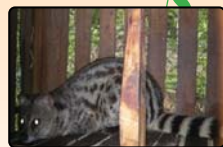
ลูกชะมดขีด 2 เดือน

ลูกชะมดขีด 4 เดือน

ลูกชะมดขีด 7 เดือน

ลูกชะมดขีด 11 เดือน

สรุป

ข้อมูลพฤติกรรมและการติดตามวงรอบการสืบพันธุ์ชะมดขีดเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเพาะขยายพันธุ์ชะมดขีด อย่างไรก็ตามยังมีข้อจำกัดเรื่องจำนวนต้นพันธุ์ และความสมบูรณ์ของลูกสัตว์ ซึ่งต้องมีการพัฒนาให้สามารถเพาะขยายพันธุ์ได้มากขึ้นและ มีพันธุ์กรรมดีด้วย การศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และช่วยสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรด้วย